

УДК 666 “324”: 631. 524. 022/ . 84

**КОРЕЛЯЦІЙНІ ЗВ'ЯЗКИ ДОВЖИНИ ГОЛОВНОГО КОЛОСУ З
ЕЛЕМЕНТАМИ ПРОДУКТИВНОСТІ У ЛІНІЙ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ
РІЗНОГО ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ**

М.В. ЛОЗІНСЬКИЙ, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Селекція рослин завжди пов'язана з добором. У практичній роботі селекціонеру важливо знати за якими ознаками проведення добору буде найбільш ефективним. Тому метою нашої роботи було вивчення кореляційних зв'язків довжини головного колосу з кількістю колосків, кількістю зерен і масою зерна з колосу.

Дослідження проводили в умовах Білоцерківської дослідно-селекційної станції (БЦДСС) Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків (ІБКіЦБ) у 2011-2012 рр. Матеріалом досліджень були 11 ліній пшениці м'якої озимої станційного сортовипробування різного еколого-географічного походження. Шляхом схрещування сортів степового екотипу з лісостеповим одержано лінії: Донецька 48 х Веселка, Донецька 48 х Білоцерківська інтенсивна, Повага х Перлина Лісостепу, Луганчанка х Білоцерківська 71/03, Роставиця х Дріада 1, Білоцерківська 47 (скверхед) х Одеська 162; сортів лісостепового екотипу з лісостеповим: Елегія х Перлина Лісостепу, Київська 8 х Роставиця, Веселка х Миронівська 65; сорту степового екотипу Донецька безоста з сортом Century (США); сорту лісостепового екотипу Напівкарлик 3 з сортом Century (США).

Ступінь кореляційних зв'язків між довжиною головного колосу і елементами продуктивності визначали за результатами структурного аналізу 25 рослин в триразовій повторності, відібраних на початку повної стиглості пшениці. При встановленні сили зв'язку між ознаками використовували запропоновану Ю.Л. Гужовим із співробітниками шкалу $r < 0,3$ – зв'язок між

ознаками слабкий, $0,3 < r < 0,5$ – помірний, $0,5 < r < 0,7$ – значний, $0,7 < r < 0,9$ – сильний, $r > 0,9$ – дуже сильний, близький до функціонального.

Аналіз кореляційних зв'язків довжини головного колосу з кількістю колосків, кількістю зерен і масою зерна з колосу свідчить, що зв'язки між ними мають позитивний характер, але ступінь взаємозв'язку кількісних ознак різна залежно від походження ліній і гідротермічних умов в роки досліджень.

Між довжиною головного колосу і кількістю колосків кореляційний зв'язок коливався від слабого $r = 0,26 \pm 0,179$ до сильного $r = 0,76 \pm 0,102$. Найбільш тісний і стабільний кореляційний зв'язок між цими ознаками, який характеризувався як сильний, спостерігається в лінії, отриманої від схрещування сорту Повага з сортом Перлина лісостепу.

Встановлено, що в більшості досліджуваних генотипів між довжиною головного колосу і кількістю зерен з нього існував значний кореляційний зв'язок – $0,5 < r < 0,7$. Необхідно виділити лінії Київська 8 x Роставиця і Напівкарлик 3 x Century, у яких в роки досліджень спостерігався сильний кореляційний зв'язок.

Виявлено, що між довжиною головного колосу і масою зерна з нього кореляційний зв'язок варіював від слабого до значного залежно як від комбінації схрещування так і гідротермічних умов вегетації.

Проведені дослідження засвідчують, що кореляційні зв'язки між кількісними ознаками змінюються залежно від гідротермічних умов і генотипів залучених до гібридизації. Найбільш тісний кореляційний зв'язок спостерігався між довжиною головного колосу і кількістю зерен.